

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

МЕТОДИ ЯКІСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>34</u>	<u>16</u>	<u>70</u>	<u>120</u>	<u>3</u>

1. Загальна інформація про викладача (лектора, асистента).

Великодна Мар'яна Сергіївна

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: mariana.velykodna@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Методи якісних досліджень у психології» відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 3 семестру на 2-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Методи якісних досліджень у психології» студентам необхідно володіти знаннями з таких предметів:

Пререквізити:

- Загальна психологія — базова дисципліна, що досліджує закономірності психічних процесів, станів і властивостей особистості.
- Методи дослідження у психології — курс, що формує знання та навички використання кількісних і якісних методів для вивчення психіки та поведінки.
- Методологія теоретичних досліджень у психології — дисципліна, яка розкриває принципи побудови наукових концепцій і теоретичних моделей у психології.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Методи кількісних досліджень у психології — дисципліна, що навчає застосуванню статистичних та математичних методів для аналізу психологічних даних.
- Психодіагностика — курс, спрямований на вивчення методів і інструментів оцінки психічних процесів, властивостей та індивідуально-психологічних особливостей особистості.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Програма з дисципліни «Методи якісних досліджень у психології» призначена для підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр». Вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 2 курсі (денна форма навчання) обсягом 120 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна орієнтована на забезпечення дослідницької компетентності майбутніх психологів, шляхом глибокого оволодіння знаннями та навичками добору, використання й опису результатів застосування якісних методів для проведення психологічного дослідження. Зміст програми відповідає європейським нормативним вимогам підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр психології.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Методи якісних досліджень у психології» є формування поглиблених знань та навичок із організації, проведення та опису сучасних психологічних досліджень із використанням якісних дослідних дизайнів.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня дослідницької компетентності у здобувачів освіти:

1. Опанувати цілі та призначення якісних методів дослідження у сучасній психології.
2. Набути глибокого розуміння можливостей та обмежень застосування якісних методів відповідно до предмету дослідження та окремого дослідного питання.
3. Розвинути навички добору методу якісного дослідження та розуміння різновидів якісних методологій.
4. Навчитися планувати якісне дослідження, з урахуванням етичних засад та принципів відкритої науки.
5. Сформувати вміння добирати і використовувати методологічні чеклісти та керівництва для проведення різних методів якісних досліджень.
6. Засвоїти навички структури й академічного письма для опису результатів проведених якісних досліджень.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методи якісних досліджень у психології» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- Зміст поняття якісних методів у сучасній психології.
- Загальні принципи застосування якісних досліджень у психології.
- Етичні норми проведення якісних досліджень.
- Види якісних методів дослідження, що застосовуються у психології.
- Суть і алгоритм пошуку методологічних чеклістів.
- Особливості змін особистості та її дезорганізації при різних нозологічних формах психічних розладів.
- Стандартизовані та нестандартизовані методики патопсихологічного дослідження та вимоги до їх застосування.

Уміти:

- Добирати метод якісного дослідження для поставленого дослідного питання.
- Розробляти план дослідження та готувати подання на його розгляд етичною комісією.
- Здійснювати організацію дослідження за обраним методом.
- Проводити аналіз отриманих даних.
- Формулювати коректний висновок на підставі отриманих результатів дослідження.
- Робити опис дослідного звіту на засадах академічної доброчесності.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методи якісних досліджень у психології» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий Модуль 1. Основи використання якісних методів психологічних досліджень**Тема 1.** Вступ до якісних методів дослідження у сучасній психології

Зміст поняття якісних методів дослідження у психології. Якісні дослідницькі дизайни в контексті ідіографічного підходу. Якісні дослідницькі дизайни в контексті номотетичного підходу. Якісні дослідження і криза довіри у сучасній психології.

Тема 2. Загальні принципи проведення якісних досліджень у психології

Етика проведення якісних досліджень. Принципи відкритої науки у проведенні якісних досліджень. Особливості збору та аналізу якісних даних. Межі психологічного знання, здобутого якісним шляхом.

Тема 3. Змішані дослідження у психології

Цільове використання змішаних досліджень у сучасній психології. Типи змішаних методів дослідження. Нові перспективи змішаних дослідних дизайнів у психології та в міждисциплінарних дослідженнях.

Змістовий Модуль 2. Методологія використання якісних дослідних дизайнів у психології**Тема 4.** Аналіз випадку.

Поняття випадку як об'єкта психологічного дослідження. Цілі та межі застосування аналізу випадку як методу дослідження у психології. Методологічні рішення в аналізі випадку. Етика опису випадку у фаховій пресі.

Тема 5. Структуровані / напівструктуровані інтерв'ю.

Цілі та межі застосування інтерв'ю як методу дослідження у психології. Структуроване інтерв'ю. Неструктуроване інтерв'ю. Методологічні рішення в

проведенні інтерв'ю. Тематичний аналіз змісту інтерв'ю. Етика опису результатів інтерв'ювання.

Тема 6. Опитування з відкритими питаннями.

Цілі та межі застосування опитування як якісного методу дослідження у психології. Особливості проведення опитування у якісному підході. Рекомендації щодо формулювання відкритих питань. Тематичний аналіз змісту відповідей на опитування. Методика опису результатів опитування з відкритими питаннями.

Тема 7. Фокус групи.

Цілі та межі використання фокус-груп як якісного методу дослідження у психології. Методологія проведення фокус-групи. Рекомендації щодо формулювання питань для обговорення фокус-групою. Тематичний аналіз змісту обговорення фокус-групи. Методика опису результатів фокус-групи.

Тема 8. Контент-аналіз.

Цілі та межі застосування контент-аналізу як якісного методу дослідження у психології. Методологія проведення контент-аналізу. Аналіз виділених контент-одиниць. Методика опису результатів контент-аналізу.

Тема 9. Спостереження.

Цілі та межі проведення спостереження як якісного методу дослідження у психології. Методологія проведення спостереження. Особливості фіксації змінних у спостереженні. Методика опису результатів спостереження.

Тема 10. Ґрунтована теорія.

Цілі та межі застосування ґрунтованої теорії у психологічних дослідженнях. Методологія збору вибірки та проведення інтерв'ю у методі ґрунтованої теорії. Тематичний аналіз змісту інтерв'ю. Особливості опису отриманих результатів як ґрунтованої теорії.

Тема 11. Аналіз продуктів діяльності.

Прикладні якісні психологічні дослідження. Цілі та межі застосування аналізу продуктів діяльності у психології. Етичні та методичні особливості опису отриманих результатів.

Тема 12. Опис результатів проведеного якісного дослідження.

Загальна модель опису результатів якісних досліджень (IMRaD). Академічна доброчесність та вимоги до академічного письма наукового звіту з проведеного дослідження. Етика представлення даних.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л.	пр.	с.р.	Контр. Заходи.
Змістовий модуль 1. Основи використання якісних методів психологічних досліджень					
Тема 1. Вступ до якісних методів дослідження у сучасній психології	8	2	2	4	Поточне опитування, тестування
Тема 2. Загальні принципи проведення якісних досліджень у психології	8	2	2	4	
Тема 3. Змішані дослідження у психології	8	4	0	4	
Разом за змістовним модулем 1	24	8	4	12	
Змістовний модуль 2. Методологія використання якісних дослідних дизайнів у психології					
Тема 4. Аналіз випадку	4	2	0	2	Поточне опитування, виконання практичних робіт
Тема 5. Структуровані / напівструктуровані інтерв'ю	10	4	2	4	
Тема 6. Опитування з відкритими питаннями	18	4	4	10	
Тема 7. Фокус групи	16	4	2	10	
Тема 8. Контент-аналіз	7	2	0	5	
Тема 9. Спостереження	7	2	0	5	
Тема 10. Ґрунтована теорія	7	2	0	5	
Тема 11. Аналіз продуктів діяльності	7	2	0	5	
Тема 12. Опис результатів проведеного якісного дослідження	18	4	2	12	
Разом за змістовним модулем 2	94	26	8	58	
Екзамен	2		2		
Усього, годин	120	34	16	70	

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до якісних методів дослідження у сучасній психології	4
2	Тема 2. Загальні принципи проведення якісних досліджень у психології	4
3	Тема 3. Змішані дослідження у психології	4
4	Тема 4. Аналіз випадку	2
5	Тема 5. Структуровані / напівструктуровані інтерв'ю	4
6	Тема 6. Опитування з відкритими питаннями	10
7	Тема 7. Фокус групи.	10
8	Тема 8. Контент-аналіз.	5
9	Тема 9. Спостереження	5
10	Тема 10. Ґрунтована теорія	5
11	Тема 11. Аналіз продуктів діяльності	5
12	Тема 12. Опис результатів проведеного якісного дослідження	12
Всього		70

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Великодна, М. (2025). Поточні стандарти для проведення й опису емпіричних і теоретичних психологічних досліджень: огляд методологічних чеклістів. Габітус. Вип. 74, С. 79-85.
2. Asendorpf, J. B., Conner, M., De Fruyt, F., De Houwer, J., Denissen, J. J., Fiedler, K. et al. (2013). Recommendations for increasing replicability in psychology. *European Journal of Personality*. 2013. Vol. 27. No 2. P. 108–119.
3. Bonilla, L. C. (2022). The IMRaD model of scientific articles: what is and how can be applied in the humanities and social sciences? *Revista Académica sobre Documentación Digital y Comunicación Interactiva*, No 24. P. 6.
4. Eby L. T., Shockley K. M., Bauer T. N., Edwards B., Homan A. C., Johnson R. et al. (2020). Methodological checklists for improving research quality and reporting consistency. *Industrial and Organizational Psychology*. Vol. 13. No 1. P. 76–83.

Додаткові:

1. Englander, M., & Morley, J. (2023). Phenomenological psychology and qualitative research. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 22(1), 25-53.
2. Yadav, D. (2022). Criteria for good qualitative research: A comprehensive

review. The Asia-Pacific Education Researcher, 31(6), 679-689.

3. Lyons, E., & Coyle, A. (Eds.). (2021). Analysing qualitative data in psychology. Sage.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
3. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
4. <https://www.apa.org/>
5. <https://www.isbd.org>
6. <https://www.fda.gov>
7. <https://scholar.google.com/>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “ВІДМІННО” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою.

При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів),

мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.